

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
BİGA İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ

**II. ULUSAL
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI
KONGRESİ
BİLDİRİLER KİTABI
"Küresel Eşitlik"**

**15-16 EKİM 2005
Çanakkale**

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Bige ktisadi ve dari Bilimler Fakültesi

**II. ULUSAL
StVÎL TOPLUM KURULU LARI
KONGRES**

“Küresel E itlik”

Bildiriler Kitabı

TÜB TAK

II. Ulusal Sivil Toplum Kurulu ları Kongresi TÜB TAK katkılarıyla
gerçekle tirilmi tir.

ISBN

975-00010-1-X

15-16 Ekim 2005 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Troia Kültür Merkezi, Çanakkale - TÜRK YE

*Bildiriler Kitabına gönderilen ve yayınlanan yazıların tüm sorumlulu u yazar(lar)a
aittir.*

“MERKEZ VE YEREL YÖNETİMLERLE STK ETKİLEMLİK VE
TÜRK YE'DEKİ MERKEZ YÖNETİMLERİN STK'LARA BAKIŞI”

KÜRESEL ETKİLEMLİK BAĞLAMINDA BELEDİYELERDEKİ KAYNAK KULLANIMLARI VE SİYASAL TOPLUM KURULLARINA (STK) YANSIMALARI.....	311
<i>Özr. Gör. Dr. Selçuk KENDİRLER Gazi Üniv. Çorum l./BF.</i>	
<i>Özr. Gör. Fatih ANÖZ Gazi Üniv. Çorum MYO</i>	
SİYASAL TOPLUM KURULLARI VE YEREL YÖNETİMLER.....	325
<i>Yrd.Doç.Dr.Tsamil GÜNE Çukurova Üniv. JBF</i>	
<i>Yrd.Doç.Dr.Yelda Bugay TEKGÜL Çukurova Üniv. BF</i>	
SİYASAL TOPLUM KURULLARININ (STK) YEREL YÖNETİMLERİN ETKİNLİK ÇERÇİMESİNDEKİ YER VE ÖNEMİNİN BELİRLENMESİ : ÇORUM ÖRNEĞİ	345
<i>Doç.Dr. İrfan ÇALIR Gazi Üniv. Çorum l. .BF.</i>	
<i>Özr. Gör. Dr. Selçuk KENDİRLER Gazi Üniv. Çorum l. .BF.</i>	
<i>Ara. Gör. Hülya ÇALIRAN Gazi Üniv. Çorum l. .BF.</i>	
SİYASAL HİZMETLER VE KURUMSAL ETKİNLİK ANALİZİ : SOSYAL GÜVENLİK REFORMU EKSENİNDE BİR DEĞERLENDİRME.....	357
<i>Yrd. Doç. Dr. Mahmut BİLİREN Sakarya Üniv. BF, ktisat Böl.</i>	
<i>Ara. Gör. Abidin ÖNCEL Sakarya Üniv. BF, ktisat Böl.</i>	
“TÜRK YE'DE VE DÜNYADA KADIN VE ÇOCUK HAKLARI ÖRGÜTLENMELERİ VE SORUNLARI”	
KADIN SİYASAL TOPLUM KURULLARININ KADIN BİLİNCİNE KATKILARI VE UÇAN SÜPÜRGE ÖRNEĞİ	387
<i>Çağlayan KOVANLIKAYA ERGİN</i>	
KÜRESEL ETKİLEMLİK VE KÜRESEL ETKİLEMLİK BAĞLAMINDA KADININ VE KADIN ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ.	397
<i>Melek GÜNDÜZAN Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV)</i>	
<i>Nihal İrin PINARCIOĞLU KADAV- ve stihdama Hzrltn. ve Yön. Br. Sıml.</i>	
EVRENSEL KADIN HAKLARININ TÜRK YE'DE GÜÇLENMESİNDE BAROLARIN ROLÜ: SİYASAL TOPLUM KURULLARI OLARAK TÜBAKKOM VE KADIN HAKLARI KOMİSYONLARI.....	407
<i>Yrd.Doç.Dr.Nejat DOĞAN Erciyes Üniv. l. .BF.</i>	
<i>Yrd.Doç.Dr.Hayrettin EREN Erciyes Üniv. Hukuk Fak,</i>	
KADINLARIN ÇALIŞMAYA AFINA KATILIMININ ARTTIRILMASINDA ÖNEM VE SİYASAL TOPLUM KURULLARININ ROLÜ.....	419
<i>Yrd. Doç. Dr. Enol YAPRAK Afyon Kocatepe Üniv. Özr. Üyesi</i>	
<i>Yrd. Doç. Dr. Bünyamin BACAĞ Çanakkale Onsekiz Mart Üniv, Biga l.t.B.F</i>	
KADIN KURULLARI VE KADIN HAREKETLERİNİN TÜRK SİYASAL TOPLUMSAL MASINDAKİ YERİ VE GELİŞİMİ	429
<i>Yrd.Doç.Dr. Ülku VARLIKÇOMU Biga . .B.F.....</i>	
KADININ ÇALIŞMAYA HAYATINDAKİ YERİ, SORUNLARI VE ROL ÇATIŞMASI.....	437
<i>Ara. Gör.Esma Görkem KAYAALP Sakarya Üniv. . .B.F.</i>	
<i>Uzın. Elvan YILDIRIM OKUTAN Sakarya Üniv. l. .BF. Çal.Eko.ve End.ll k.Böl.</i>	

S V L TOPLUM KURULU LARI ve YEREL YÖNETİMLER

Yrd. Doç. Dr. İsmail GÜNE
Çukurova Üniv. BF

Yrd. Doç. Dr. Yelda Bugay TEKGÜL
Çukurova Üniv. BF

1. GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde yaşanan çağın karakteristik özelliklerini ortaya koyan anahtar kelimeler vardır. Günümüz için de benzer kelimeleri sıralamaya çalışırsak küreselleşme (Globalization), sivil toplum (Non Governmental Toplum Kurulu lannın(STK) ön plana çıkması sonucunu getirmiştir. STK yerel bazdan başlayarak uluslararası alanlara da uzanan örgütlenme yapısı içinde yerel örgütlenmeler giderek önem kazanmaktadır. Yerelleşme küresel gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik artışı, yerelleşmenin anayasal ve yasal güvence altına alınmasının önemi üzerinde durmaktadır. Bu çerçevede çalışmamızda STK ve Yerel Yönetimlerin aralarındaki etkileşimi ele alınarak incelenecektir.

2. S V L TOPLUM KURULU LARI

Dilimizde Sivil Toplum Kurulu ları (STK) olarak kullanılan kavramın İngilizce karşılığı NGO (Non Governmental Organizations)'dır. Anlam itibarıyla Hükümet Dışı Örgütler veya Devlet Dışı Örgütler anlamına gelmekte ve bu niteliyle bir anlamda kamu organizasyonları dışındaki yasal sivil örgütlenmeleri ifade etmektedir. ABD'de ise STK Gönüllü Kamu Örgütleri (Public voluntary Organizations (PVOs)' olarak adlandırılmaktadır. Bu ikinci kavram bir anlamda kamu sektörünün ve sistemin aksaklıklarını gidermeye yönelik gönüllü hizmet grupları anlamını da taşımaktadır.

Günümüzde, STK'lar toplum yararına çalışan, demokrasinin gelişmesine katkıda bulunan, kar amacı gütmeyen, devletten ayrı hareket edebilen, bireylerin ortak amaç ve hedeflerine bakıldığında ise; siyasal idareyi ve yönetimi kamuoyu oluşturmak suretiyle etkileyebilen bir örgütlenme türüdür. STK'lar demokrasinin egemen olduğu gelişmiş toplumlarda endüstriyel ülkelerde karşılıklı önemli kuruluşlardır. Böyle toplumlarda yaşanan siyasal, sosyal ilişkilerin ve gelişmelerin kaçınılmaz sonucudurlar. Çağdaş toplumların hepsinde bu kuruluşlar vardır ve giderek ayrılıklarını daha fazla hissettirmektedirler.

Kamu yönetiminin örgüt yapısı dışında kalmı, resmi ve resmi olmayan yurtta örgütlenmeleri aracılığı ile yerel yönetimler üzerinde sistemli ve sürekli etki kolaylıkla

* Merhaba Sivil Toplum, Merhaba Sivil Toplum, 1998, Helsinki Yurttaşlar Demokrasisi

II. Ulusal Sivil Toplum Kurulu ları Kongresi 15-16 Ekim Çanakkale

sa lanmaktadır.2 Bu kurulu ların kapsamına meslek kurulu ları, sendikalar, vakıflar, demekler ve buna benzerlerinin girdi i kabul edilmektedir. STK'lar hangi görü ten olursa olsunlar tüm insanların ortak ilkelerde bulunabilecekleri varsayımından yola çıkarlar. Bu anlamda, STK'lann üstlendikleri i levleri birkaç ba lık altında toplayabiliriz.

- Kamuoyu olu turmak yolu ile, bireylerin taleplerinin dile getirilmesine yardımcı olmak.
- Ço ulcu bir toplum yapısının olu masını sa lamak suretiyle piyasadaki metala maya ve egemen piyasa de erlerine kar ı dengeleyici bir unsur olmak.
- Kendi içlerinde olu turacakları katılımcı ve ço ulcu bir kültürle beslenmi ve aynı zamanda yönetim deneyimi de edinmi bireylerin yeti mesini sa lamak.
- Pilot projeler üretmek, bu projelere kaynak bulmak ve bu projeleri uygulamaya geçirmek yoluyla e itim, sosyal refah ve istihdam konularında hükümet politikalarına paralel ya da alternatif sorumluluklar alabilmek.3

Faaliyet alanlarına göre yapılan ba ka bir sınıflamaya göre ise STK üç grupta sınıflandırılmaktadır. 4

1. Yardım Amaçlı Sivil Toplum Kurulu ları
2. Duyarlılık Yaratan Sivil Toplum Kurulu ları
3. Toplumsal üretim ve Ba vuru Kaynaklan -Enstitüler

John Clark'ın ayınmında ise Batıdaki STK ve yapılanması baz alınmı tır ve buna göre STK Tan5

1. Görü ve Savunma gruplan
2. Tabandan Kalkınma Kurulu lan
3. Popüler Kalkınma Kurulu lan
4. Yardım ve Refah Kurulu ları
5. Kamu Hizmeti Araçlan
6. Teknik Yenilik Kurulu lan , ekinde ayınma tabi tutulmu tur.

Avrupa Birli i Ekonomik Sosyal Konsey (ESC)'e göre STK tanımlanırken ele alınan kriterler unlardır. 6

1. çii veren sendikalan
2. Toplumsal ve ekonomik konularda görev alan, belli bir grubu temsil eden kurulu lar.
3. Hükümet dı ı kurulu lar (NGO): insanlan belli bir amaç için bir araya getiren demekler, vakıflar, cemiyetler, vs...
4. Yerel Giri imler (CBO) Daha çok üyelik üzerine dayalı olan gruplar, gençlik gruplan, vs.
5. Dinsel gruplar.

2 Yalçında , Selçuk; Belediyelerde Halk Katılımı, Türk dare Dergisi, sayı 424 Eylül 1999 : Sh.57

3 Merhaba Sivil Toplum, ÇYDD yayınları

4 brahim Yıldınm; Demokrasi Sivil Toplum Kurulu lan ve Yöneti im Seçkin Yayınevi , Ankara 2004 sh 55

5 John Clark, " Kalkınmanın Demokratikle mesi, Gönüllü Kurulu lann Rolü Çev. Serpil Ural, TÇV Yayını Ankara 1995 ss48-49 Aktaran brahim Yıldınm; Demokrasi Sivil Toplum Kurulu lan ve Yöneti im Seçkin Yayınevi, Ankara 2004 sh 55

6 Demircan, Sunay : www.kalder.org/genel/sunav-demircan-konusmametni.doc

Buna kar ın Avrupa Birli i Sivil Toplum Veri Tabanı (CONECCS)'in tanımı ESC'nin tanımını baz almasına kar ın bu tanımlamayı ve sınırları biraz daha geni letmektedir ve STK'larını:

1. Ticaret birlikleri
2. Sendikalar
3. veren kurulu lan/profesyonel federasyonlar
4. Hükümet dı ı kurulu lar (NGO)
5. Hizmet ve üretim birlikleri
6. Yerel idarelerin birlikleri
7. Politik ilgi gruplan
8. Dinsel ilgi gruplan
9. Di er gruplar.

olarak ele almaktadır. Özellikle di er gruplar ifadesi tanımın sınırlanna esneklik katmaktadır.

Tammlann belirgin özelli i STK'nın genel olarak özel alan ve kamusal alan arasında bir noktada ele alınmı olmasıdır. te bu noktada özel alanın ve kamusal alanın sınırlannı belirlemedeki güçlükler kar ımıza çıkmaktadır. Özellikle kamusal alan ve sınırları konusu gerek ekonomi, maliye gerekse kamu yönetimi yazını açısından üzerinde uzla ı sa lanamamı bir konu olarak kar ımızda durmaktadır. Zira bu alanların sınırlarının belirlenmesinde ortaya konacak bir açıklamanın kendisini siyaset biliminden, ideolojiden soyutlaması mümkün de ildir. Bu nedenledir ki bu konuda genel kabul görmü bir tanımdan söz etme olana ımız yoktur. Özel ve Kamusal alan tartı ması çok boyutlu olup çalı mamızın ele alıp inceledi i kapsam dı nda kalması nedeniyle daha fazla ayrıntılı olarak ele alınmamı ır.

3. S V L TOPLUM KURULU LARININ GEL M VE TAR HSEL BAKI

Sivil Toplum Kurulu larının tanımında vurgulanan devlet/hükümet dı ı organizasyonlar ve gönüllü kurulu lar olma i levi beraberinde u soruyu akla getirmektedir. STK, devlet/hükümet organizasyonu dı ndaki örgütlenme yapısıyla bir kar ıtlık anlamı mı içermektedir. Aynı soru kavramın Türkçe'ye çevrilmi hali olan STK'da da bulunmaktadır. "Sivil Toplum kavramı neyi ifade etmektedir ve sivil toplumun kar ıtı nedir?" Bu soru sadece günümüzün sorusu de ildir. Tarihsel süreç içerisinde bu soru de i ik dönemlerde farklı anlamlar yüklenilerek yanıtlanmaya çalı ılmı ır. Bu nedenle tarihsel süreç içerisinde STK'nın geli imi ve farklı bakı açılarını irdelenmeye çalı ılacaktır.

Sivil toplum tanımlamasının köklerini Aristoteles'in kullandı ı "politika koinonia" kavramına kadar uzatan dü ünürler vardır. Bu kavram politik toplum anlamında kullanılabilir. Kent ya amındaki yurttaların kararlara katılımıyla yönetilen bir düzeni ifade etmektedir. Bu kavram bu anlamıyla yerinden yönetimi oldu u kadar bu yönetim içindeki STK yerinede vurguda bulunmaktadır. Ku kusuz ki Aristoteles'in ifade etti i kavram günümüzdeki anla ılan eklinden daha farklıydı. Aristoteles , koinonia politike'yi dostluk (friendship) etrafında açıklamaya çalı ırken aynı zamanda etik anlamlarda yüklemi ır. Etik de erlerin sadece özel hayatın de il, kamusal, hatta politik hayatın da özü niteli inde oldu unu vurgulamı ır. 7

1. Prof. Dr. Sanbay, Ali Ya ar . (2003). Sivil toplum: Universitas mı, societas mı? *Sivil Toplum Dergisi*, 1 (1), 15-19. http://www.siviltoplum.com.tr/savil_tr_2.htm

327

II. Ulusal Sivil Toplum Kurulu ları Kongresi 15-16 Ekim Çanakkale

Aristoteles ve Cicero'da Sivil Toplum, bir tür siyasi organizasyon yapısını tarif etmektedir. Bu anlamıyla toplumun tüm katmanlarını içeren bir kavram olarak kullanılmaktadır. Ortaçağ'da bu kavrama bu özelliğinin yanı sıra sivil toplum kavramını dini toplum kavramının karışımı olarak kabul edilmeye başlandı görülmektedir. Sivil toplumun laiklik ve çağdaşlık simgesi olması hususunda bu dönemden itibaren yerleşmeye başlamıştır. Aristoteles'den Ortaçağ sonuna kadar olan süreç içerisinde devlet ve sivil toplum kavramları ayrılmaz bir birliktelik içindedir. Roma geleneklerine istinaden sivil toplum bir yerde "yurttaşlık" kavramını ve yurttaşlık sorumluluklarının toplumsal düzeyde yerine getirilmesi şeklinde algılanmıştır. 1750'lerden sonra sivil toplum tanımında radikal değişiklikler yaşanmaya başlanmıştır. Bu tarihten sonra sivil toplum, devlet kavramının bir uzantısı olmaktan ziyade, gittikçe devlet ile zıt bir kutbu temsil etmeye başlamıştır.⁸ Hegel'e kadar uzanan çizgide Aydınlanma dönümlerinin önemli bir kısmı, sivil toplumu devletle doğrudan ilişkilil olmayan toplumsal alan olarak kavramsallaştırdılar. Bu kavramsallaştırma sivil toplumu genel olarak devlete ait olan her şeyle karıştıran bir ilişki içinde düşünmeyi gerektirmiştir.^{9,10}

Sivil toplumun ilk kuramcılarında sayılan Hegel, yerel yönetimin sivil toplumun bir parçasını oluşturduğunu söyler ve sivil toplum kuruluşları analizlerinde yerel yönetim ile diğer özel kurum ya da kuruluşları arasında hiçbir ayırım yapmaz. ^{11,12} Hegel'e göre toplum aile, Sivil Toplum ve devletten oluşmaktadır. Sivil toplum, aile ile devlet arasında yer alan bir unsur noktasıdır. Hegel'in toplum anlayışı sınıf kavramından yoksundur.

Hegel'e kadar uzanan çizgide Aydınlanma dönümlerinin önemli bir kısmı, sivil toplumu devletle doğrudan ilişkilil olmayan toplumsal alan olarak kavramsallaştırdılar. Bu kavramsallaştırma sivil toplumu genel olarak devlete ait olan her şeyle karıştıran bir ilişki içinde düşünmeyi gerektirmiştir.¹³ Montesquieu ve Machiavelli gibi dönümlerle ara yapılar, ara tabaka ya da kuruluşları olarak algılanan sivil toplum Marks'a göre ise maddi varlık koşulları, tüm tarihin gerçek kaynağıdır ve sahnelenmektedir. Marks, Sivil Toplum kavramını Hegel'den alarak bu kavrama başlıca bir içerik kazandırmıştır. Marks, aile-sivil toplum-devlet arasındaki ilişkileri gözden geçirerek, yeniden yapılandırmıştır. Marks'ın sivil toplum anlayışına sınıf kavramını eklemesi nedeniyle Hegel'in yaklaşımdan farklıdır. "Sivil Toplum" kavramı Gramsci tarafından ise bir üst-yapı düzeyi olarak algılanmıştır. Gramsci, "sivil toplum-politik toplum (devlet)" ayrımını yaparak işçi sınıfının politik topluma (devlete) karşı, sivil

.Yorgancı, Ahmet Ecmel, Tügiad Elegans Yaz Sayısı 2000, Online Erişim
<http://www.elegans.com.tr/50/vaz2000/html/ecmel.html>

9. Göka, Erol, 1997, Sivil Toplum-Devlet İlişkisi Üzerine Aykırı Bir Bakış, Ülke Dergisi, Sayı: 31

10. Aktay, Yasin: Sivil Toplum ve Sıkıntıları: Oryantalizm, İddet, Vesaire
http://www.siviltoplum.com.tr/savil_tr_6.htm

11. Bobbio, Norberto, (Ed:Keane, John) (1993) Sivil Toplum ve Devlet Çev: Akın Erkan, Aksu Bora vd. Ayrıntı yayınları, İstanbul

12. Yıldırım, Selahattin (1990) " Yerel Yönetim ve Demokrasi" Türk Belediyeciliğinin 60. yıl uluslararası sempozyumu Ankara B.T.B. - ULA-EMME, Ankara sayfa 11

13. Aktay, Yasin age.

toplumda hegemonya kurmasını savunur. Durkheim'e göre ise Sivil Toplum ikincil yapılan ifade ederken , Weber'e göre ise özerk yetkili itizel kurulu lan ifade eder.

Rönesans döneminde do al toplumun kar ıtı olarak kullanılan sivil toplum "örgütlü Rasyonel Toplum" anlamında kullanılırken bu toplumun örgütlü ve rasyonel olu özelli inin onu sivil toplum yaptı mı ileri sürülmekteydi. ngiliz filozofu John Locke, devleti de sivil topluma dahil ediyordu. Ama Machiavel devletin özerkli ini esas alıyordu. Thomas Hobbes, sivil toplumdaki do a yasalan tarafından düzenlenmi toplumun kar ıtı olan, devlete ve hükümete sahip bir toplumsal düzeni kastediyordu. Daha sonraları pazar (piyasa) ve devlet de sivil toplum tanımına dahil edildi. Adam Smith, pazarı ve devleti kapsayan bir sivil toplumdaki söz etmi ti. Jean Jacques Rousseau 'genel iradeyi' gündeme getirerek üçlü bir ayrım yapıyordu: Do a, sivil toplum ve politik toplum.¹⁴

Sivil Toplum konusundaki farklı yakla ımların oldu unu bu kısa tarihsel incelemizde de görmekteyiz. Farklı siyasal bakı açılıyla sivil toplum kavramına yakla anlar oldu u gibi aynı paradigma içinden kavramın içeri i konusunda birbirinden farklı görü ileri sürenler de vardır. Yine de sivil toplumun anahtar nitelikleri olarak belirli de erlerin önem kazanarak ön plâna çıktı ı görülmektedir. Bunlar; ço ulculuk, ho görü, katılım, gönüllülük, özerklik, kamusal ya am vb. normatif unsurlara farklı sivil toplum teorisyenlerinin vurguda bulundu u söylenebilir. Sivillikle demokratiklik arasında genelde bir korelasyon kurulmaktadır. Sivil Toplum demokratik toplumların olmazsa olmaz ö elerinin ba ında gelmektedir. Bu anlamıyla demokrasi kültürünü besleyen sivil de erlerin (saygı, tolerans, kar ılıklılık vb.) in asına katkıda bulunan temel aktörlerdir. Sa ılıklı bir demokrasinin i leyebilmesi için, kamuoyu olu masında etkili örgütlerin toplumun bütün katmanlarını kapsamaları zorunludur. Toplumun yapısındaki ço ullan (plurality) kamuoyunu olu turan kurulu ların çoklu uyla temsil edilmesi gerekir. Sivil toplumun ço ulculu u birlikte ya ama kültürünün olu masına ve yerle mesine katkıda bulunur.

Bugün gelinen noktada modern sivil toplum anlayı ının 5 ana ö e etrafında uzla masını sa lamı tır.

Sivil toplum, çe itli düzeylerde örgütlenmi kurumlardan olu maktadır. Bu kurumların yalnızca iktisadi i levi olmayıp, dini, kültürel, sosyal vb. faaliyetleri ile toplumsal entegrasyon sürecine katkıda bulunmaktadırlar.

1. Bireylerin sivil toplum kurulu larına aidiyetleri gönüllük esasına dayanır.
2. Sivil toplumun temeli hukuktur. Sivil toplumun devletten ba ımsız olması hukuki zeminden yoksun oldu u anlamına gelmez. Demokratik prensipler, ifade özgürlü ü, özel ya am sivil toplumun temellerini te kil etmektedir
3. Sivil toplum vatandaşların temsil edilebildi i ve ortak iradenin olu tu u bir zemindir. Bu ba lamda, sivil toplum devlet ile bireyleri birle tiren bir "araç" konumunda olup, bunlardan yoksun bir ortamda demokratik söylemin olu mayaca ı kabul edilmektedir.
4. Sivil toplum,"yetki devri"(subsidiarity) boyutunu getirmi tir. Devlet ancak kendi giri imi, vatandaş açısından, yerel, bölgesel veya ulusal giri imden daha etkin ve yararlıysa, harekete geçmelidir. Sivil toplum bir tür ikame prensibi

¹⁴ Ba kaya, Fikret: Sivil Toplum ve Sivil Toplum Kurulu lan Söylemi, http://www.stgp.org/makaleler/sivil_toplum.pdf

tesis etmektedir. Bu prensip sayesinde, devlet erkindeki bazı yetkiler (devletin onayı ile) sivil toplum yetkilerine devredilebilmektedir.^{15,16,17,18}

4. YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içerisindeki de i ik büyüklüklerdeki

topluluklarda ya ayan insanların, ortak ve 'yerel nitelikteki gereksinimlerini kar ılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde olu turulmu olan anayasal kurulu larıdır.

Yerel yönetimlerin tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkı ları sorgulandı nda, yerel yönetimlerin genel olarak eri ilmek istenen bir amaçtan çok ekonomik, sosyal ve siyasal hedeflere eri imde bir araç niteli i ta idı nı gözlemleriz. Bu konu da kesin hatlarla bir genellemeye gitmek yanıltıcı olabilir. Zira her ülkede farklı esaslar çerçevesinde olu turulmu ve idari yapı içerisinde farklı a ırlıkları olan yerel yönetim kurulu ları bulunmaktadır. Bu noktada Belirleyici olan unsurun ilgili ülkenin hukuk ve siyasal sistemi ve bu sistemin do al bir parçası olan ekonomik yapısı oldu unu görürüz.

Ekonomi Bilimi “kıt kaynakların” etkin kullanımını sa lamaya çalı rken sonsuz kabul edilen ihtiyaçları tatmine çalı r. Bu anlamda Bir bütünün parçası olarak yerel nitelikteki kamusal, yan kamusal veya erdemli mal ve hizmetlerin sunumunda yerel yönetim kurulu lan ön plana çıkmaktadır. Yerel sınırlar içerisindeki toplulukların ortak gereksinimlerinin kar ılanması üretim, tüketim, bölü üm ve finansman gibi ekonomik ve mali i lemleri gerektirir.¹⁹ Ça da hukuk devletlerinde hukuk devleti olmanın temel ilkeleri; kanunların genel olmaları sa lamak, temel hak ve özgürlüklerin güven altına alınması, yasalann anayasaya uygunlu unun denetlenmesi ve idarenin hukuka ba lı lı mın sa lanmasıdır.²⁰ darenin hukuka ba lı olma ve anayasaya uygunluk prensibinden hareketle bir ülkede yerinden yönetimin olabilmesi için o ülkenin anayasasının bu tip bir örgütlenmeye izin veriyor olması ve yasalarla görev ve yetki düzenlemelerinin yapılması gerekmektedir. Siyasal neden ise; özgürlükçü demokrasilerin temelinde yerel özgürlüklerin (Libertes Locales) yer alması gerekti i yolundaki inanç ve buna ba lı olarak yerel kendi kendini yönetim (Local self Government) ilkesidir.²¹

Günümüzde ise yerel yönetim konusundaki söylemler büyük bir ço unlukla benzerlik göstermektedir. Yerel yönetimler ve demokrasi konusunda genel kabul gören söylemleri Uç ana grupta toplamak mümkündür. Bunlar;

- Yerel Yönetimler, Küçük yerle im birimlerinden ba layarak kuruldu undan en küçük birimlere kadar kendi kendini yönetme ve katılımı sa layıcı bir yapıya sahiptir.

Özkan Yıldız, Sivil Toplum, Demokrasi ve Ço ulculuk,

http://www.stgD.org/makaleler/st5_7.pdf

¹⁶Tosun, Erdo an G. (2000, fiubat). Sivil toplum örgütleri içinde katılım ve örgüt içi demokrasi. Birikim Dergisi, 130, s.52-60.

¹⁷Tuncay, M. (2003). Sivil toplum kurulu larıyla ilgili kavramlar. Sivil Toplum Dergisi, 1 (1) .9-13.

¹⁸ AB Komisyonu Sivil Toplum Ara tırması,

http://www.stgp.org/docs/AB_Komisyonu_STK_arastirmasi.doc

¹⁹Nadaro lu, Halil (1994) Mahalli idareler Beta, 5.baskı, stanbul

²⁰Tanilli, Server (1993) Devlet ve Demokrasi Cem Yayınevi, 7.Baskı, stanbul sh 151-152

²¹Nadaro lu, Halil (1994) age

- Yerel yönetimler, Temsili demokrasi yolu ile en ücra kö elere kadar halka demokrasiyi ya ayarak ö reten kurumlardır. Bu nedenle de demokrasiinin be i idir.
- Tarihsel olarak yerel yönetimler demokrasiinin kökenini olu turur. Demokrasi gelene inin yerle mesi tarihsel sürece dayanan yerel yönetim gelene inin bir ürünüdür.

Yerel yönetimler ve siyasi faktörler ili kisi, temelde yerel yönetimlerin halkın bireysel ve toplumsal olarak yönetime katılması ve yönetimi denetlemesi için, yerel yönetimlerin iyi bir okul oldu u ve yerel yönetimlerin demokrasiinin be i i oldu u savma dayanır. Bu kurumların demokrasiinin temel kurumları kabul edilmesi inancının altında geleneksel, tarihsel ve ideolojik etmenler yer almaktadır. Bu nedenle bu savın kesin bir veri olarak kabul edilmesinin ötesinde sorgulanmaya ihtiyacı vardır. Yerel yönetimler hakkında her yerde ve her ko ulda geçerli gibi sunulan bu temel varsayımlar gerçekte ülkeden ülkeye de i ebilmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin her ülkede benzer özellikler göstermesini beklemek do ru olmaz. Ülkelerin yönetsel farklılıklarının yanı sıra, yerel yönetimlerin tarihsel geli imindeki farklılıklar önem ta ır. Batı toplumlarında yerel yönetimler toplumun bir ürünü olarak do al bir olu um süreci göstermi ve sa lam bir geleneksel yapıya kavu mu iken, do u toplumlarında ve azgeli mi ülkelerde yerel yönetimler, devlet eliyle gerçekte tirilen yapay bir olu um niteli i ta ımaktadır.

Tarihsel geli im içerisinde ele alınması gereken yerel yönetim kavramının evrensel geçerlili i varmı gibi sunulması yanıltıcı olabilir. Evrensel geçerlili in salt kurumsal boyut ile sınırlanması Batı dı ındaki sosyo-ekonomik sistem ve prati inin kapsanması önündeki ciddi bir engel gibi görünmektedir.²² Yerel yönetimleri demokrasiinin be i i kabul etmek yerel yönetimler ile demokrasi arasında bire bir etkile im oldu u anlamını ta ır. Bu ise demokrasi kavramının eksik ele alınması ve demokratikle meyi sa layan di er faktörlerin göz ardı edilmesi anlamı ta ıyaca ından bu tip bir tanımlama eksik kalabilecektir.

Siyasi katılımın artması yaygın bir argüman olarak kullanılmaktadır. Ancak bu güçlü yerel yönetimle güçlü demokrasi arasında mutlak bir korelasyonu öngören basite indirgeyici bir görü e götürecek ölçüde abartılmamalıdır. Çünkü böyle bir bakı demokratikle meyi belirleyen bir çok karma ık faktörün ihmal edilmesi ve küçümsenmesi anlamına gelir. Yerel politik katılımın nicel ve nitel yönleri de birçok durumda, ülke düzeyinde belirlenen faktörlerin etkisi altındadır.²³ Batı demokrasilerinde yerel siyaset siyasi partilerin yapı ve konumlarının da etkisi ile ulusal siyasete sıkı sıkıya ba lanmı tır. Yerel yönetimler, batı temsili demokrasiinin ya adı ı genel bunalımdan kendilerini soyutlayamamı lardır. Bu ise demokrasi kuramı ile demokrasiinin uygulanması arasında ortaya çıkan sapmalar, yerel yönetimler ve katılma arasındaki pozitif ili kiye gölge dü ürmektedir.²⁴

Di er taraftan tabakala mı toplumlarda her düzeydeki yönetim siyasetin gerçeklerinden aynı ölçüde etkilenir. Bu toplumlarda iktidar tıpkı servet gibi e itsiz da ılımtır. Yerel ekonomik güçler ayrıcalıklarını, hiyerar iyi ve tutuculu unu

²²Güler, Birgül (1992) Yerel Yönetimler:Liberal Açıklamara Ele tirisel Yakla ım, TODA E,Ankara, sh :20

²³ enatalar, Burhan (1991) "R.P.Homme'nin Tebli ine Yorum"VII.Türkiye Maliye E itimi Sempozyumu,Marmara Üniversitesi, Marmaris, sh 3

²⁴Güler, Birgül (1992) age sh 18

sürdürmek için yerel siyaset kurumlarını egemenlikleri altına alırlar.²⁵ Birçok üçüncü dünya ülkesinde yerel yönetim eskiden beri var olagelen patron izleyici ilişkilerini güçlendirmekten başka bir işe yaramamıştır. Bu ilişkilerinse demokratik içeriği oldu unu ileri sürmek olanaklı görünmemektedir.²⁶

Batı Avrupa'da yerel yönetimler; krallıklar, cumhuriyetler, devrimler döneminde de varlıklarını sürdürmüşlerdir. Merkezi yönetime rağmen varlığını sürdüren bu kurum, ortaya çıkma biçimi ve gelişme sürecinin gösterdiği gibi sivil bir toplum kurulu mudur. Devlet toplumun bir ürünü olarak yukarıdan aşağıya değil aşağıya doğru olmuştur. Batı demokrasileri için bir kurulu değil bir olumdur. Az gelişmiş ülkelerde yerel yönetimler güçsüz ve kolayca vazgeçilebilen kurumlardır. Bu durum geleneksizliğin ya da merkezîyetçi geleneğin sonucu olarak kabul edilmektedir. Bu tür ülkelerde kronik hale gelen demokrasi sorunu, bir bakıma Batı demokrasilerini temel alan ve bugün de onların güvencesi olmaya devam eden yerel yönetim geleneği gibi bir değerden yoksundurlar.^{27,28}

Yerel yönetimler konusundaki yaklaşık 150 yıllık tarihsel geçmişimizin belirgin özelliği, farklı yapı ve biçimlerde de olsa "merkezîyetçi", "otoriter", ve "paternalist nitelikte" olduğu biçiminde özetlenebilir.²⁹ Yerel yönetimler siyasal yapıda kişisel nedenlere dayalı "patronaj" ilişkileri zincirinden kurtulamamışlardır.³⁰ Türkiye'nin yapısal sorunları yerel ölçekte ve olası sonuçları ile beraber ortaya konulan bir dizi sorunun çözülmesi ile sona ermeyecektir. Yerel yönetimler merkezi idarenin alt bir birimi olmaları sıfatı ile genel politikalardan kendilerini dışlayamamaktadırlar. Bu nedenle yerel yönetimlerle ilgili düzenlemelerin sağlıklı sonuçlar vermesi toplumdaki bir takım zincirleme etkilere bağlıdır. Yerel yönetimler yolu ile demokratik sorunların, siyasal mekanizmadaki aksaklıkların düzeltilmesini beklemek iyimser bir görüş olur. Türkiye gibi üniter devletlerde etkin bir yerel yönetim düzeninin varlığı diğer bazı faktörlerin yanı sıra, yerel ve toplumca kabul görmüş özgürlükçü demokrasinin ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yerel yönetim anlayışının var olmasına bağlıdır. Bu işe tarihsel süreçle yakın ilgili olduğu kadar toplumun sosyal birikimi ile de ilgilidir.³¹

5. STK, KAMU SEKTÖRÜ ve ÖZEL SEKTÖR ARASINDAKİ BİRLİK

STK'nın Yerel Yönetim kurulları gerekse merkezi idare ve bunun yanısıra

özel sektörle olan ilişkilerinde 3.sektör olarak rolü ve işbirliğinin ne şekilde olabileceğinin ortaya konulması gereklidir. Bu işbirliği toplumsal fayda açısından ele alınmalı ve toplam faydanın en üst düzeye çıkarma (maksimizasyon/dorukla tırma) hedeflenmelidir. Bu dorukla tırmaya ulaşmada kimin bir hizmeti veya fonksiyonu

²⁵ Smith, B.C. (1985) Decentralization: The Territorial Dimension of the State George Ailen and Ünvanı Pub. London

²⁶ Kalaycıo lu, Ersin (1991) "R.P.Homme'nin Tebliğine Yorum"VII.Türkiye Maliye E itimi Sempozyumu,Marmara Üniversitesi, Marmaris

²⁷ Güler, 1992:age sh.20

²⁸ Aksakal, Pertev (1989) Bir Yerel Yönetim Deneyi, Simge Yayınevi, İstanbul

²⁹ Ersoy, Melih (1989) Türkiye'de Merkezi Yönetim Yerel Yönetim ilişkileri ODTÜ, Mimarlık Dergisi, C:9 S:1 ss.45-66

³⁰ Emrealp, Sadun ve Yıldırım Selahattin (1993) Yerel Yönetimde Barınımın Yolları IULA-TK Yerel Yönetimin Geliştirilmesi El Kitapları Dizisi No:1 İstanbul, Sh 59

³¹ Nadarolu-Kele, 1991 age,sh:6).

yerine getirdi inden çok bunun toplum için faydası ön plana çıkarılmalıdır. Ancak bu noktada gerek kamu otoritesinin gerekse STK felsefesine ve ruhuna aykırı müdahalelerden kaçınılmalıdır. Tahakküm anlamı taşıyabilecek eylem ve davranışlar i birli i ruhuyla çelişirler. Bu nedenle i birli i ruhu daha ön planda olmalıdır. Bu anlamda STK, Özel Kuruluşlar ve Kamu Sektörünün Güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya konulması 3 kesimin nasıl ve ne şekilde i birli i yapabileceklerinin tespitinde önemli bir adım olabilecektir. Bu amaçla öncelikle ortak hareket tarzının ve i birli i nin avantaj ve dezavantajlarına bakmak gerekir.

Tablo-1 Ortak Hareket Tarzının Avantajları ve Dezavantajları

	Avantajlar	Dezavantajlar
Daha çok ortak katılım	<ul style="list-style-type: none"> • Kamusal tartışılmalarda açıklık • Saydam ve doğru bir sorumluluk • Daha yüksek sürdürülebilir güç • Daha fazla sorumluluk ve sahiplik • Beklentilerin ortak olması • Planların daha fazla kabul görmesi • Hataları/başarıları daha çabuk tartışılabilir • Yüksek maliyetlerin azalması • Düşük maliyetler • Karar almada daha fazla uyum 	<ul style="list-style-type: none"> • Projelerin daha yavaş yürütülmesi • Hizmet düzeyinde tartışılmalarda • Daha fazla politik engellemeler • Yüksek beklentiler oluşturulması
Daha az ortak katılım	<ul style="list-style-type: none"> • Daha fazla hız/ilerleme • Politik müdahalelerin önlenmesi • Hizmet düzeyinde tartışılmaları sınırlama 	<ul style="list-style-type: none"> • Potansiyel başarısızlık • Potansiyel çatışma • Sorumluluk üstlenmemesi • Kararlanamayan beklentiler • Projelerin toplum tarafından kabul görmemesi • Kişisel hataları fark etme şansının azalması • Maliyetlerin artması

Kaynak: Ken Çaplan and Lea Payne, June 2000, The Workshop Series: NGO Workshop Report, Business Partners for Development Water and Sanitation Cluster, sh 21'den uyarlanmıştır

Ortak hareket tarzının sağlayacağı olumlu etmenlerin en başında kamusal tartışmaların kamuoyu huzurunda ve değişik yönleriyle şeffaf bir biçimde ele alınması olacaktır. Toplumsal güçlerin bir araya gelmesi sonucunda sürdürülebilir bir güç sağlanması ve sorumluluk ve sahiplenmenin daha geniş çerçevede ele alınması sonucunu doğurabilecektir. i birli i nin ortak beklentilerin yoğunlaştığı alanlarda odaklanması durumunda planlar/projeler daha kabul gören ve toplumun geniş kesimlerinin benimsediği türden olabilecektir. Bu i birli i nin ekonomik açıdan maliyetleri azaltma ve karar almada uyum sağlama gibi avantajları da olabilecektir. Bu noktada hizmetlerde ortak odak noktalarının sağlanamaması durumunda tartışmalar

yo unla aca ndan plan ve projelerin yava yürümesi , politik engellemelerle kar ıla ması buna kar ın güçlerin bir araya geldi i algısı kar ısında yüksek beklentilerin kar ılanamaması gibi olumsuzluklarda ya anabilir.

Ortak hareket tarzının olmaması durumunda olası avantajlara bakıldı nda karar alma birimlerinin tek ba ına siyasi gücü elinde bulundurması durumunda daha hızlı karar alma ve uygulama süreci politik çeki melerin az olması gibi avantajlar olabilir. Ancak bu avantaj g ibi görünen unsurların kötü ve katılımcılıktan uzak yönetim anlayı nda aynı zamanda telafisi güç olumsuzluklara neden olabilece i olasılı ım göz ardı etmemek gerekir.

Böylesi bir durumda potansiyel çatı ma ortamının do ması neticesinde sorumluluktan kaçınma, toplumun kar ılanmayan beklentileri ve ço unluk tarafından kabul görmeyen proje ve planların uygulanabilme olasılı ı ve ekonomik açıdan maliyetlerin artı ı olumsuz etmenler olarak kar ımıza çıkabilir.

Tablo-2’de STK, Kamu ve Özel kurulu ların güçlü ve zayıf yanları gösterilmi tir.

Tablo-2: STK, Kamu ve Özel Kurulu ların Güçlü ve Zayıf Yanları

	Kuvvetli tarafları	Zayıflıkları
Sivil toplum kurulu ları (NGO)	<ul style="list-style-type: none"> Bilgi alan/uzmanlık Sorumluluk ve ilgilenme Araçlar Örgütlenme özellikleri 	<ul style="list-style-type: none"> deolojik önyargılar effaflık ve sorumluluktan yoksunluk Sermaye-birikim Sınırlı kapasite Birbirine benzeme-ölçek yakalama Sorunu Otoriteden yoksunluk Temsil yetene inde Eksiklik Rü vet ve politikalara karı ma Etkinsizlik ve esneksizlik Kaynak yetersizli i/Bütçe Kısıtı Finansal dönü lerde Sorunlar Katılım yakla ımı eksikli i Uzmanlık/Kalifiye eleman eksikli i Hızlı teknik uyum için ara tırma e ilimi
Kamu sektörü	<ul style="list-style-type: none"> Güç-Erk Genel bakı açısı Yasa/düzenleme yapma yasama ve Yürütme Seçmenlerini temsil etme 	<ul style="list-style-type: none"> Maliyetlerin geriye çekilmesinin üzerinde durma/ kar odaklılık Toplumsal geli meden yoksunluk Finansal effaflıktan yoksunluk/Kayıt di ilik, bilgilendirme, yönlendirme Rekabette ya anan genel samimiyetsizlik Katu ve hiyerar ik yönetim biçimi
Özel sektör	<ul style="list-style-type: none"> Fonlann kullanımı Potansiyel kapasite ve teknik uzmanlık Rekabete yatkınlık 	<ul style="list-style-type: none"> Maliyetlerin geriye çekilmesinin üzerinde durma/ kar odaklılık Toplumsal geli meden yoksunluk Finansal effaflıktan yoksunluk/Kayıt di ilik, bilgilendirme, yönlendirme Rekabette ya anan genel samimiyetsizlik Katu ve hiyerar ik yönetim biçimi

Kaynak: Ken Çaplan and Lea Payne, June 2000, The Workshop Series: NGO Workshop Report, Business Partners for Development Water and Sanitation Cluster, sh 27-28’den uyarlanmı tir

Her üç kesim arasındaki analizde öncelikle olumlu ve güçlü yönleri baktığımızda kamu sektörünün tüm ülkeyi kapsayan örgütlenme yapısının sağladığı genel bakış açısı, yasama ve yürütme gücü ile anlamını bulan geniş erk, ve vatandaşın temsil etme fonksiyonu ön plana çıkarken, STK, uzmanlaşmış bilgi alanlarına sahip olması, sorumluluk ve ilgi açısından sahip olduğu araçların esnek olması, hızlı ve zincirleme örgütlenme yapısı bir avantaj olmaktadır. Buna karşın özel sektörde ise plan ve proje uygulamalarında fonların etkin kullanımı, potansiyel kapasite ve teknik uzmanlık ile rekabete yanıt verebilirlik önemli özelliklerdir. Bu olumlu yapının uyumlanabileceği hedefler konulması, plan ve projeler gerçekleştirilmesi durumunda etkin sonuçlar almak olası olabilir.

Ancak olumlu etkiler ile bir görevde birlik (Sinerji) yaratmak o kadar kolay olmayacaktır. Bunun önünde bir dizi olumsuzluk bulunmaktadır. STK açısından olumsuzluklara bakıldığında ideolojik önyargılar, effaflık ve sorumluluk konusundaki eksiklikler, STK'nın sermaye-birikimlerinin yetersizliği, sınırlı kapasiteleri, birbirine benzeyen pek çok sayıda bölünmüş kuruluşun varlığı nedeniyle ölçek ekonomisi kapsamında etkin hizmet sunumundaki zorluklar, otoriteden yoksunluk, zaman zaman kamuoyunu temsil yeteneğinden yoksun olması sayılabilir. Kamu sektörü açısından bakıldığında ise, rüvet ve politikalara dolaylı ve direkt müdahaleler, etkinsizlik ve esneksizlik, bütçe kısıtı nedeniyle zaman zaman ortaya çıkan kaynak yetersizliği, harcamaların finansal dönümlerinin sunulan hizmetin niteliği gerektirmemesi ya da uzun vadede dolaylı etkilerde dönüyor olması gibi ortak hareketin etkinliğini zayıflatabilecek durumlar söz konusudur. Özel kuruluşlara baktığımızda ise kar odaklı bir yönetim anlayışının hakim olması ve bu anlamda toplumsal sorumluluk ve sosyal yönü ağır basan girişimlerden uzak durma, finansal effaflığın yeterli düzeyde sağlanmaması, kayıtdışı işlemlerin varlığı, rekabet ortamında yaşanan genel samimiyetsizlik, yanlış yönlendirme ve bilgilendirmeler sorun yaratabilecek genel baskılardır.

Tablo-3: Ortaklık Durumunda Olası Fırsatlar ve tehditler

	Ortaklar tarafından yaratılan fırsatlar	Tehditler
Sivil toplum kuruluşları (NGO)	<ul style="list-style-type: none"> Uygulanan politikalara müdahalede kuvvetlenme ve büyüme Kapasite yaratma ve çevreye halkın ihtiyaçlarını duyurabilme gücünün sağlanması Genişleme; benzeme ve ölçek büyümesi Uzun-dönem gelirin korunması 	<ul style="list-style-type: none"> Özerkliğin korunması Fon stratejilerini bozmak Zamanlamanın uyumaması Çalışma esnekliğini geriletme Çıkışı için zamanı bilme Diğer NGOTarını dışlama
Kamu sektörü	<ul style="list-style-type: none"> Toplumla yakın ilişkiler kurma(bu sayede onların ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilme) Yeni teknikler öğrenme Diğer sektörlerle entegre olma/ güç stratejilerini yeniden koordine etme İşlemlerin yasalını sorgularken sorumluluğu paylaşma/devretme 	<ul style="list-style-type: none"> Koşulları koyandan izleyici konumuna geçmenin zorluğu Seçimlerde potansiyel yenilgi Zamanlamada uygunsuzluk
Özel sektör	<ul style="list-style-type: none"> Potansiyel pazar genişlemesi İşlemlerin yasalının sorgulanmasında yetki paylaşımı 	<ul style="list-style-type: none"> Öhretini kaybetme riski İşle ilgili kararlarda engellenme

- maj ve itibarın artması
- Projelerde eşitsiz bir paylaşımın olacağını bekleme
- Ortaklıkların yerli kapasitenin gelişimini engelleme riski
- Çoklu bölgesel/ sektörel yapıyı desteklememe

Kaynak: Ken Çaplan and Lea Payne, June 2000, The Workshop Series: NGO Workshop Report, Business Partners for Development Water and Sanitation Cluster, sh 27-28'den uyarlanmıştır

Tablo-3'de vurgulanmaya çalışılan tüm olumlu ve olumsuz özellikler dikkate alınarak STK, Yerel Yönetimler ve Özel kuruluşlar arasında uygun işbirliği olanaklarının geliştirilmesinin sağlayacağı faydalar sadece ekonomik açıdan yararlanamayacak, sosyal ve siyasal açıdan da katkıda bulunarak, toplum psikolojisini olumlu yönde etkileyebilecektir. Kısacası üçümüz bu kuruluşlar arasında dilayıcılık özelliğinin ön plana çıkarılmasından çok tamamlayıcılık özelliğinin ön plana çıkarılmasının toplumsal faydası daha büyük olacaktır.

Bu çerçevede çalışmamızın bundan sonraki bölümünde kamusal yönetim biçiminin halka en yakın temsilcisi konumunda olan yerel yönetim kuruluşları ile STK arasındaki ilişkiler incelenecektir. Çalışmamızda vurgu yapmaya çalıştığımız işbirliği ve tamamlayıcılık özelliklerinin hayat bulacağı en yakın alanlarımızca yerel yönetim birimleridir.

6. YEREL YÖNETİM VE SİYASAL TOPLUM KURULUŞLARI

Buraya kadar sayılan gerekçeler doğrultusunda STK ve Yerel yönetimlerin

hedefleri ve misyonları doğrultusunda keskin pek çok ortak alan bulunmaktadır. Bu ortak alanlardan birincisi, Sivil Toplumun sadece bir sistem karışımı gibi algılanmayarak özellikle halka yakınlık anlamında hizmet sunumunda işbirliğine gitmesidir. Yerelleşme, gerçekten de yerel demokrasiyi güçlendirmek için çok önemlidir. Yerel özerklik için yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere sıkı sıkıya olan bağımlılıklarının azaltılması gerekmektedir. Ancak yerelleşme bir taraftan, yerel halkın yönetime katılmasını sağlayarak demokrasiyi geliştirecek bir görevi yerine getirirken, öte taraftan yerel tiranlığı ve despotizmi de ortaya çıkarabilecek bir etki gösterebilir ki bu noktada gerekli önlemler alınmalıdır.³²

Yukarıda da bahsedilen bu olası durum karşısında etkin ve katılımcı demokratik ortamın sağlanmasında STK'na büyük roller düşmektedir. Bu anlamda yerelleşmenin sonucu ortaya çıkabilecek sorunların giderilmesinde STK birinci derecede rol oynamak durumundadır. Bu rol yeri geldiğinde kamuoyunun aydınlatılması, bilinçlendirilmesi, yeri geldiğinde yerel yönetim birimlerine aksayan hizmet sunumlarında gönüllü grupların işbirliği içerisinde yardımı, yeri geldiğinde de muhalefeti ekinde olabilir. Bu farklı fonksiyonları yerine getirebilecek STK'nun gerçek anlamda sivil olması ve özerkliği özellikle finansal açıdan sağlayabilmesi önemlidir. Finansal bağımlılık içinde bulunan bir STK'nun objektif ve bağımlısız görüş bildirebilmesinin zor olduğu kabul edilmelidir. Söz konusu olumsuz birliği bir toplumsal etkileşim ve katılımı birlikte siyasal iktidarın sınırlamasını sağlamakla

fonksiyonellik kazanmaktadırlar. Nitekim bu örgütler “bir yandan sivil toplumun siyasal istencinin ifade edilmesine ve devletin eylemlerinin sivil toplum tarafından denetlenmesine hizmet ederler, öte yandan da topluma devlet kar ısında bir korunma sa larlar” 33

Yerel yönetimler, yerel toplumlann kendilerini yakından alakadar eden i leri hakkında sonuca vardıkları bir örgütlenme eklidir. Yerel yönetimler katılımcı demokrasinin önde gelen kuramlarından biridir. Bunların iyi çalı ması amaçlarının istenilen istikamette gerçekle tirilebilmesi, sahip oldukları yetki ve olanaklara ba lıdır. Vatanda ların ilgileri, yönetime katkıları ve yardımları da bu çerçevede önemli bir etkindir.

Bugün hemen hemen bütün ülkelerde yerel yönetimlere demokratik kuramların önde gelenlerinden biri olarak bakılmaktadır. Bunun ba ta gelen nedeni, yerel yönetimlerin halkı kendi kendini yönetmesine olanak veren kuramlar olmasıdır. Halk, bunu kendi eliyle seçmi oldu u organlar aracılı ıyla yapar. Ku ku yok ki, yerel yönetim organlarının salt seçimle olu aca mın öngörülmesi, bu kurumlan demokratik nitelik kazandırmaya yetmez. Biçimsel ko ullann bir adım daha ötesine gidilerek, gerçek bir halk katılımını da sa lamak gerekir. Bu ise toplumdaki tüm katmanlara katılım yollannı açmakla olur. Katılım araçlarının en ba ında STK gelmektedir. Demokrasi kavramının ba lıca ö eleri olan yurtta katılımı, ço unluk ilkesi ve önderlerin hem dayanı maya önem vermeleri, hem de seçmene kar ı hesap verme sorumlulu u duymalan, yerel ölçekte de geçerli de erledir.34 Son yıllarda temsili demokrasi anlayı ında görülen olumsuzluklar ve sivil toplum hareketinin güçlenmesi, katılımcılı ı ça da demokrasilerin do al ve zorunlu sonucu haline getirmi tir.

Demokratikle me ve halk katılımı boyutunda u ana kadar de erlendirmeye çalı tı ımız STK ve yerel yönetim ba lantısının ba ka yönleri de bulunmaktadır. Bazı durumlarda yerel yönetimler, belirli hizmetlerin sa lanmasını gönüllü ki i ve kurulu lar aracılı ıyla gerçekle tirebilirler. Bazı alanlarda hem erilerin bilgi, deneyim ve becerisinin harekete geçirilmesi, gönüllü ki i ya da kurulu ların deste inin sa lanması, çok önemli yararlar sa lamaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimler, çe itli meslek kurulu ları, sendikalar, kooperatif birlikleri, vakıflar, demekler ve di er gönüllü kurulu larla çe itli alanlarda i birli i ve ortak çalı malar yürütebilmektedir. Gönüllü kurulu ların yanında, gönüllü ki iler de hizmet sunumuna do rudan ya da dolaylı olarak katkıda bulunabilmekte, yerel yönetimler açısından çok de erli bir insan gücü kayna ı olu turabilmektedir.35 Daha önceki yıllarda geleneksel olarak itfaiye, ilk yardım, huzurevleri, okullar ve kütüphaneler gibi alanlarla sınırlı kalan gönüllü hizmetler, günümüzde çevre koruma, e itim, arama kurtarma, afet yönetimi, bilgisayar yazılım programlarının hazırlanması, kamu projelerinde danı manlık vb, alanlara yayılıcı bulunmaktadır.36

Katılım; bir toplulu un, alman kararlara katkı yapma hakkını elinde bulundurması ve o hakkı kullanabilmesidir. Onun için, halk katılımının, sadece

33 brahim, Ferhat. & Wedel, Heidi. (1997). Ortado u'da sivil toplumun sorunları, leti im Yayınları, 1997, stanbul

34 Ünisan, Teoman, Mart 1994, Ça da Yerel Yönetimler, cilt3, sayı 2, sayfa 4-5, TODA E.

35 Öztürk, Azim, ubat 1997,21. Yüzyıl Türkiye'si için Yerel Yönetim Modeli, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınlan, stanbul sh .182

36 Emrealp, Sadun, Drew Horgan, 1993, Belediye Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri Toplu Konut daresi B k. . stanbul Sh:41

seçimden seçime oy veren bir mekanizma dı nda, daha üst ve gündelik katılımı da desteklenmesi gerekmektedir. Bunun sa lanabilmesi için de yerel kurulu ların, özellikle beldenin yönetiminde etkin bir organ durumundaki yerel yönetimlerin, STK ili kilerini geli tirmesi gerekmektedir. Bir ba ka ifadeyle, yerel yönetimler effafla mak durumundadır. Bu geli meye ba lı olarak, halkın tepkisine önem veren ve de erlendiren yönetimlerin ba arısı da büyük ölçüde artacaktır. Bütçe imkanları ile son derece yaygın kırsal ve kentsel hizmetler, halkın ve STK'nın katkıları olmadan etkin bir ekilde gerçekleştirilememektedir. E itim alanında sivil toplum kurulu larının verdikleri hizmetler buna örnek gösterilebilir.

Kamu kurumu niteli inde meslek kurulu ları, her biri kendi özel, kurulu yasasına sahip, mesleki yönden toplumsal örgütlenmedir. Bu kurulu lar aynı meslek ya da türde meslek mensuplarının ulusal ya da bölgesel düzeyde örgütlenmeleri ile oluş turulmuşlardır. G AD'lar, TMMOB, TUSIAD, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Esnaf ve Sanatkarlar Birli i vb. kurulu lar, i ve çalı ma hayatındaki örgütlü yapılar olup, içinde ya adıkları toplumun belirli bir kısmını temsil kabiliyetleri bulunmaktadır. Bu uzman kurulu ların, toplumdan bazı beklentileri olabilece i gibi, kendi uzmanlık alanlarında topluma verebilecekleri, sunabilecekleri hizmetler de olmalıdır. Bu çerçevede, söz konusu kurulu ların ta ra birimleri kendi sektörlerinin oldu u kadar, belde çıkarlarının korunmasında da yerel yönetim uygulamalarının izlenmesi açısından etkili ve verimli olabilirler. Gönüllülük çerçevesinde do rudan yerel hizmet üretimine katılabilecekleri gibi, e itim ve denetim vb. hizmetlerini de sa layabileceklerdir. 37 Gönüllülerin yerel yönetim personelleri ile birlikte çalı arak ba anlı olmaları büyük ölçüde onların isteklili ine, becerisine katkılarına ba lı oldu u kadar, yerel yönetim personelinin de gönüllü ki i ve kurulu ları kendileri açısından bir tehdit olarak görmeyerek, uyumlu bir ortak çalı ma yaratmalarına ba lıdır.38

STK'lann yerel kalkınmada en büyük katkıları özellikle yerel yönetimlerin müdahalesinin yetersiz oldu u ya da hiç olmadığı veya müdahalenin yerel halkı tatmin etmekten uzak bir tarzda yapıldı ı durumlarda gerçekleştirilmektedir. Halk katılımı sa lamak açısından belediye giri imi ile gerçekleştirilmesi mümkün olan programlardan bir ba kası, belli konularda kampanyalar düzenlemektedir. Belediyeler, STK'ların katkılarıyla tüm kent halkına dönük a açlandırma, mahallelere/semtlere park, spor alanı kazandırma, atık ka ıt, cam/ i e toplama, temiz kent, ilaç toplama gibi kampanyalara sık sık ba vurmakta ve bunları ba arı ile uygulamaktadır.39

Tüketicinin korunması alanında ise, yerel yönetimler ve STK'lann ortak bir çalı ması bulunmaktadır. Buna göre Türkiye'de 1995 tarihinde çıkartılan yeni yasa ile kamu kurulu ları, STK ve Sendika temsilcilerinden ve yine yasada belirtilen görevleri yerine getirmek üzere reklam kurulu ve tüketicinin sorunlarını çözmek, gereken önlemleri almak üzere, merkezde bir Tüketici Konseyi ile il ve ilçe merkezlerinde Tüketici Sorunlan Hakem Heyetleri'nin kurulması öngörülmü tür. Tüketici Sorunlan Hakem Heyeti'nin, mülki idare amirlerinin ve belediyelerin etkinli ini arttırdı ı görülmektedir.40

37Öztürk, Azim, 1997, age, sh 181-183

38Zengin, Eyüp; Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım,Türk dare Dergisi,sayı 422,1999 sh 113

39Yalçında ,Selçuk; Belediyelerde Halk Katılımı,Türk dare Dergisi,sayı 424 Eylül 1999 : 49-72: Sh:66

40Gökçeer, Fikri; Devlet ve Belediyeler Açısından Tüketicinin Korunması, Türk dare Dergisi, sayı 407,1995 sh 44

Yerel yönetimler ve STK'lar bir araya getiren en önemli faaliyetlerden biri de Demokratik Kent Kurultayı (Geni İletimli Kent Meclisi) dir. Bu kurultayın gerçek amacı; yönetime halkın katılımının sağlanmasıyla birlikte, mevcut yerel yönetim sisteminin bilinen yetersizliklerini aşabilmek, kuruluşları ve semt temsilcileri aracılığıyla doğrudan halkın ihtiyaçlarını belirleyip, çarşıda belediyecilik açısından çözümler bulabilmek, belediye imkânsızlıklarını halk katılımı ve yaratılacak kent imgesiyle aşabilmek; daha yararlıdır, çarşıda ve dayanışma içinde bir kent oluşturabilmek en belirgin amaçları arasındadır. Bu ilçelerde bakımında bu gruplar, kentün tümünü ve genel kamu yararını ilgilendiren görüşleri ve talepleri belediyeye yansıtılmalan yanında, doğrudan temsil ettikleri kesimlerin çıkarlarını belediye kararlarında savunma ile ilgili de üstlenmektedir.⁴¹

Yerel Yönetim kuruluşları ve STK arasındaki uyumlu çalışma sürecinde kararlılık, güven ve işbirliği ortamının kalıcı olarak tesis edilmesinde kanımızca çok önemli başarı noktaları bulunmaktadır. Bunların en başında çocuk, genç ve yaşlılara yönelik olarak sunulabilecek eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlerdir. Bunu ikinci adımda işbirliğini konu olabilecek ve eğitimde göstermeye çalıştığımız meslek edindirme, kaliteli vasıflı bireyler yetiştirilmesi, kendilik bilincinin oluşturulması, kent estetiği, çevre düzenlemeleri, çevre sorunları, Trafik, zabıta, sivil savunma, arama-kurtarma, Barınma ve sahipsiz hayvanlara yönelik hizmetler, spor ve sağlık hizmetleri, tarihi, kültürel mirasın ve tabiat varlıkların, Kültür Hizmetleri, Kütüphane, Sinema, Tiyatro vb, kentsel yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik hizmetlerde işbirliği takip edebilir. Kararlılıkla başarıyı yaratmadan, müdahaleci tavırlar sergilemeden işbirliği yapmak olasıdır. Bu konudaki olası sorunlar ve beklentiler ise bir sonraki bölümde ele alınacaktır.

7.YEREL YÖNETİMLER VE STK'LARIN BEKLENTİLERİNDEN BEKLENTİLER ve VAROLAN SORUNLAR

STK ve yerel yönetimlerin doğası ve seviyeleri göz önüne alındığında bu iki kuruluşun birbiriyle etkileşim içinde bulunmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Teorik ve mantıksal çıkarımlar açısından bakıldığında yerel yönetimlerin yaptıkları çalışmalarında STK'lardan destek beklemesi gerekir. Var olan ekliyle STK'ların oluşturulan Kent Kurultayına önem vermeleri ve katılarak görüş bildirmeleri, yerel yönetimler için önem taşımakta ve yaptıkları faaliyetlere katkı tutabilmektedir. Ancak ülkemizde bu konuda kararlılık ve işbirliği ve güven ortamının oluşturulması söylemek iyimser bir yaklaşım tarzı olacaktır.

Etkili ve verimli hizmet üretemeyen yerel yönetimleri bu durumdan kurtarmak ve kıt kaynaklardan daha etkin yararlanabilmenin yollarından birisi de bu hizmetlerin bir kısmının emeller tarafından gönüllü kuruluşlar ve gönüllü katılım yoluyla üretilmesidir. Bu anlamda yerel yönetimlerin yaptıkları faaliyetlere halkın katılımını sağlamak amacıyla STK'lardan aracı olmaları istenebilir.⁴²

Yerel yönetimler içerisinde belediyelerden katılım konusunda yapılması beklenen ise; kent halkının katılım taleplerini örgütler ya da bunlara katılarak ortaya çıkan talepleri, merkezi yönetim ile ilçelerinde kendisine destek olarak kullanması, yetkili olmadığı konularda STK'lar ve öteki gönüllü katılım odaklarını harekete geçirerek, sivil

⁴¹ Yalçında, Selçuk 1999:age sh 63

⁴² Zengin, Eyüp; 1999 age

örgütlenme ve yardım-destek kampanyaları aracılığıyla istenen etkinliklerin ve hizmetlerin yapılmasında örgütleyici ve destekleyici olarak i lev yapılmasıdır.⁴³ Belediyecilikte halk katılımından istenen sonuçların elde edilebilmesi ba lamında da belediye hizmetlerinin saydam olması beklenmektedir. Saydamlıktan anlaşıması gereken iki konu vardır: Birincisi, belediyenin kararlarına ve uygulamalarına ilişkin her türlü bilgiye ve belgelere ulaşılabilmesi, kentlilere ve bu arada medyaya sağlanmalıdır. İkincisi, yönetsel açıklık, belgelere ulaşılabilmesi yanında bireylere belediyede yapılacak resmi toplantılara katılarak izleme olanağı verilerek de sağlanmalıdır.

Yerel yönetimlerin ve STK'lann birbirleriyle iyi ilişkiler içerisinde olmaları onların ilerini daha da kolaylaştıracaktır. Her iki kuruluşun da var olan projelerinin hayata geçirilmesinde işbirliğine gitmesi önemlidir. Her iki kuruluşta yer alan teknik, maddi ve insan kaynakları olanaklarının bir araya gelmesi sonucunda önemli projelere imza atılabilecektir.

Zaman içinde insan ihtiyaçları değiştiği gibi, bireyler ve gruplar tarafından başlatılan gönüllü örgütlenmeler de farklı görünüm almaya başlamıştır. Dünyanın her tarafından gruplar, içinde kendilerinin de katılımcı olacakları ve gelişmesini arzu ettikleri bir sivil toplumun yapıtaşları olarak kurulmaları meydana getirmektedirler. Artık amaç sadece hayır yapmak değil, kitleleri etkileyen ortak sorunları dile getirmek bu amaçla kamu üzerinde makul bir baskı oluşturmak ve alternatif konularda uzmanlar aracılığıyla kalkınmada katılımcı bir rol oynamaktır.⁴⁴

Yerel yönetimler özerk, demokratik ve katılımcı bir siyasal yapı içinde hizmetlerin yürütülmesinde etkinliği ön planda tutarak STK'lar ile yaptığı ortak çalışmalarda bazı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Daha doğrusu de işbirlik nedenleriyle yerel hizmetleri yeterince yerine getirememektedirler.⁴⁵

Bunlardan bazıları şunlardır:

- Belediyelerin bölge halkı tarafından talep edilen belediyecilik hizmetlerini tam olarak yerine getirememesi. Bunun en önemli nedeni elde edilen gelirlerin, yapılacak olan giderleri karşılayamamasıdır. Ayrıca görevli yetersizliği de faaliyetlerin yetersiz kalmasına neden olmaktadır.
- Hızlı kentleşmenin sonucu olarak, giderek artan ve çeşitlilik gösteren yerel hizmet taleplerinin yeterince karşılanamaması ve göçlerin de etkisiyle çarpık kentleşmenin artması.
- Yerel yönetimlerin çoğunlukla merkezi yönetimin etkisinde kalması ve belediyelerin siyasal görüşlerine göre hareket etmesi sonucu ortaya çıkan sorunlar.
- Hem ehircilik bilincinin gelişmesi olması ve buna bağlı olarak halkın yönetiminin sorumluluğunu paylaşması konusunda yetersiz kalınması.
- Yapılan işlerin genel değerlendirilmesine gereken önemin verilmemesi.
- Yerel düzeydeki hizmetlerin, belirlenen amaca uygun ve yeterli şekilde daha az kaynak ve emek harcıyarak yerine getirilmesi, yani etkinlik sağlanamaması.
- Katılım konusunda halkın talepleri bakımından en önemli sorunlardan birisi, katılım konusuna olumlu yaklaşabilmek için gerekli mali kaynağa ve yetkiye

⁴³ Yalçında, Selçuk 1999:age sh 55

⁴⁴Zengin, Eyüp; 1999 age, sh:122

⁴⁵Çevikba, Rafet; Yerel Yönetimler, i lev ve Türkiye'deki Durumu, Türk Daresi Dergisi, sayı 407, 1995 sh:81

sahip olamamaktadır. Bu konularda yetki ve kaynak, merkezi yönetime ait olduğu için belediyelerin katılım talepleri konusunda doğrudan yapabilecek bir şey olmayacaktır.

- Belediyelerin öncelikli ve zorunlu görevlerinden birisi olan sosyal hizmetleri, kaynak sorunları, mevzuattan kaynaklanan sorunlar yüzünden etkin olarak gerçekleştirilememesi.⁴⁶

Yerel yönetimlerin STK'lar ile yeteri kadar işbirliği yapmaması ve bunu sağlayacak politikaların geliştirilmesi, STK'lannın verimliliğini düşürmektedir. STK'lann verimliliğini düşüren diğer bazı sorunlar ise şunlardır:

- STK varlığının tam olarak bilinçlenmemiş olması ve halk tarafından faydalarının anlaşılamaması.
- STK kaynaklarının hedeflerine kıyasla yetersiz kalması.
- Gönüllülük ilkesine yeterince uyulmuyor olması ve çalışmaları alanlarının iyi tanımlanmamış olması.
- STK'lann benzer STK'larla etkileşimleri ve ortak çalışmalar içerisine girmek istemesi, dolayısıyla kendilerini belli bir sivil alanın tek ya da en güçlü örgütü haline getirmeye çalışmaları. Yalnızca kamu kuruluşlarının çalışmaları sayesinde ve kendi katkıları olmadan ortaya konulan başarılı sonuçların, kamuoyuna aktarılması ve tanıtılması bazı STK'lar tarafından kendilerini tutundurma ve tekelleme yolunda medya konusu yapılmaktadır. Asıl faktörler ikinci plana atılmaktadır.
- Bazı STK'lann fazla sayıda ücretli personel çalıştırarak iş görmesi nedeniyle, elde edilen kaynağın önemli bir bölümünün temel ihtiyaçlara yönlendirilememesi.

Sivil hareketle hızla artan çeşitlilik, barışın ölçülmesi gereği ve katılımın belirtilen çerçevede bir akılcılığa kavuşturulması zorunluluğu, STK'lar arasında bir işbirliğini zorunlu hale getirmiştir. Bu yaklaşım, katılımçılıktaki rastlantısallığı, STK kayırmcılığını ve tekelsizliklerle önleyebilen önemli bir yaklaşım olarak dikkat çekmektedir.⁴⁷

Yeni bir yerleşimin amaçlanan özelliklerini gerçekleştirebilmek için aktif yurttaşlar, STK'lar ve bir dizi diğer toplumsal aktör, merkezi ve yerel yöneticilerle birlikte bir ortaklık kurmalı ve sorunları birlikte çözerek bir "yurttaş bilinci" yaratılmalıdır. Bu bilincin oluşumunda halka, yerel yönetimlere sivil toplum kuruluşlarına ve merkezi devlete önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

8.SONUÇ

Demokratik toplumlar örgütlü toplumlar olarak da tanımlanmaktadır. Sivil toplum, çeşitli düzeylerde örgütlenmiş kurumlardan oluşmaktadır. Bu kurumların yalnızca iktisadi işlevi olmayıp, dini, kültürel, sosyal vb. faaliyetleri ile toplumsal bütünleşme sürecine katkıda bulunmaktadır ve demokratik ve barış ortamının sağlanmasında önemli görevler üstlenebilirler. Buna karşın yerel yönetimler kamu yönetimi içerisinde halka en yakın örgütlenme biçimini ifade eder. Benzer şekilde de bir toplumda demokratik geleneklerin yerleşmesinde ve kalıcı olmasında yerel yönetimlerin önemli işlevleri vardır. Temeldeki bu benzerlikler yerel yönetim

⁴⁶Yalçında ,1999, age,sh.:57

⁴⁷Geray,Uçkun, 2000, sh:3

kurullarını ve STK zaman zaman karı karıya getirebilmektedir. Ekonomik, Sosyal ve politik açıdan gelişme sürecinde büyük öneme sahip olan bu iki organizasyonun birlikteliği içerisinde olmasının toplumsal refah, barın ve istikrar açısından önemli katkıları olabilir. Yerel yönetimlerin sistem içindeki ve uygulamadaki sorunlarına karşın STK olgunlaşma aşamasının sıkıntılarını yaşımaktadır. Sivil toplum bilincinin yerleşmesi ve yerel yönetimlerin idari sistemimiz içerisinde etkinleşmesinin sağlanması amacıyla çalışmaların tamamlanması durumunda beklenen toplumsal faydalar gerçekleşebilir. Bu anlamda bu iki kurumun karıştıktan çok tamamlayıcılık çerçevesinde ilişkilerini düzenlemesinde toplumsal faydalar vardır.

KAYNAKÇA

- Aksakal, Pertev (1989) Bir Yerel Yönetim Deneyi, Simge Yayınevi, İstanbul
- Ersoy, Melih (1989) Türkiye'de Merkezi Yönetim Yerel Yönetim ilişkileri ODTÜ, Mimarlık Dergisi, C:9 S: 1 ss.45-66
- Aktay, Yasin: Sivil Toplum ve Sıkıntıları: Oryantalizm, İddet, Vesaire <http://www.siviltoplum.com.tr/savil-tr-6.htm> [Online Erişim Mayıs 2005]
- AB Komisyonu Sivil Toplum Araştırması, http://www.stgp.org/docs/AB_Komisyonu_STK_arastirmasi.doc
- Bakır, Fikret: Sivil Toplum ve Sivil Toplum Kurulları Söylemi, http://www.stgp.org/makaleler/sivil_toplum.pdf [Online Erişim Haziran 2005]
- Bobbio, Norberto, (Ed:Keane, John) (1993) Sivil Toplum ve Devlet Çev: Akın Erkan, Aksu Bora vd. Ayrıntı yayınları, İstanbul
- Can Aktan, Online Erişim: www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/degisim/aktan-globallesme-bolgeselleme.pdf [Online Erişim Haziran 2005]
- Clarck John, (1995) “ Kalkınmanın Demokratikleşmesi, Gönüllü Kurulların Rolü Çev. Serpil Ural, TÇV Yayını Ankara 1995
- Çevikbaşı, Rafet (1995) Yerel Yönetimler, İlevi ve Türkiye'deki Durumu, Türk Daresi Dergisi, sayı 407, 1995
- Demircan, Sunay : Türkiye'de sivil toplum ve Avrupa Birlikteliği www.kalder.org/genel/sunav-demircan-konusmametni.doc [Online Erişim Temmuz 2005]
- Emrealp, Sadun ve Yıldırım Selahattin (1993) Yerel Yönetimde Barınmanın Yolları IULA-TK Yerel Yönetimin Geliştirilmesi El Kitapları Dizisi No:1 . İstanbul
- Emrealp, Sadun, Drew Horgan, (1993), Belediye Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri Toplu Konut dairesi B k. . İstanbul
- Geray, Uçkun; (2000) Sivil Toplum Örgütleri ve Etik Raporu, Yeni Adana Gazetesi, 09.03.2000
- Göka, Erol, (1997) Sivil Toplum-Devlet ilişkisi Üzerine Aykırı Bir Bakış, Ülke Dergisi, Sayı: 31
- Gökçe, Fikri; (1995) Devlet ve Belediyeler Açısından Tüketicinin Korunması, Türk Daresi Dergisi, sayı 407
- Güler, Birgül (1992) Yerel Yönetimden Liberal Açıklamaya Eleştirel Yaklaşım, TODA E, Ankara
- Brahim, Ferhat. & Wedel, Heidi. (1997). Ortadoğu'da sivil toplumun sorunları, İlevi Yayınları, 1997, İstanbul

- Kalaycıo lu, Ersin (1991) "R.P.Homme'nin Tebli ine Yorum"VII.Türkiye Maliye E itimi Sempozyumu, Marmara Üniversitesi, Marmaris
- Ken Çaplan , Lea Payne, (2000) , The Workshop Series: NGO Workshop Report, Business Partners for Development Water and Sanitation Cluster
- Merhaba Sivil Toplum, 1998, Helsinki Yurtta lar Deme i
- Nadaro lu, Halil (1994) Mahalli dareler Beta, 5.baskı, stanbul
- Özkan Yıldız, Sivil Toplum, Demokrasi ve Ço ulculuk, http://www.stgp.org/makaleler/st5_7.pdf
[Online Eri im Mayıs 2005]
- Öztürk, Azim, ubat (1997), 21. Yüzyıl Türkiye'si için Yerel Yönetim Modeli, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, stanbul
- Sarıbay, Ali Ya ar . (2003). Sivil toplum: Universitas mı, societas mı? *Sivil Toplum Dergisi*, 1(1), 15-19. http://www.siviltoplum.com.tr/savil_tr_2.htm
- Smith, B.C. (1985) Decentralization: The Territorial Dimension of the State George Ailen and Unvın Pub. London
- enatalar, Burhan (1991) "R.P.Homme'nin Tebli ine Yorum"VII.Türkiye Maliye E itimi Sempozyumu,Marmara Üniversitesi, Marmaris, sh 3
- Ünüsan, Teoman, Mart (1994), Ça da Yerel Yönetimler, cilt3, sayı 2, TODA E.
- Tanilli, Server (1993) Devlet ve Demokrasi Cem Yayınevi, 7.Baskı, stanbul
- Tosun, Erdo an G. (2000, ubat). Sivil toplum örgütleri içinde katılım ve örgüt içi demokrasi. *Birikim Dergisi*, 130, s.52-60.
- Tuncay, Mete. (2003). Sivil toplum kurulu larıyla ilgili kavramlar. *Sivil Toplum Dergisi*, 1(1), 9-13.
[Online Eri im Mayıs 2005]
- Yalçında , Selçuk; (1999)Belediyeler,de Halk Katılımı,Türk dare Dergisi,sayı 424 Eylül 1999 : Sh.57
- Yalçında Selçuk; (1999) Belediyelerde Halk Katılımı,Türk dare Dergisi,sayı 424 Eylül 1999 : 49-72: Sh:66
- Yıldırım brahim;(2004) Demokrasi Sivil Toplum Kurulu ları ve Yöneti im Seçkin Yayınevi, Ankara 2004
- Yıldırım, Selahattin (1990) " Yerel Yönetim ve Demokrasi" Türk Belediyecili ide 60. yıl uluslar arası sempozyumu Ankara B/f-B. - ULA-EMME, Ankara
- Yorgancı, Ahmet Ecmel (2000) Tügiad Elegans Yaz Sayısı 2000, Online Eri im <http://www.elegans.com.tr/50/vaz2000/html/ecmel.html>
- Zengin, Eyüp; (1999) Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım,Türk dare Dergisi,sayı 422